

УДК 681.3;377.4

Тукало Сергій Миколайович, молодший науковий співробітник відділу електронних інформаційних ресурсів і мережних технологій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

ЗАВДАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В НАУКОВИХ УСТАНОВАХ

Інформатизація і комп'ютеризація є актуальними тенденціями розвитку сучасної освіти і науки. Це стосується не тільки застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі, але й в системі наукової педагогічної діяльності, системі планування наукової діяльності. Актуальним завданням, визначеним напрямом досліджень проблем інформатизації в НАПН України, що передбачений проектом Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки є інформаційне забезпечення освітньої і наукової діяльності. Організація електронного документообігу в роботі наукової установи є першочерговою перспективою, адже значна частка діяльності будь-якої державної установи – пов'язана з роботою з документами.

Головне призначення систем електронного документообігу (СЕД), або систем автоматизованого документообігу – це організація збереження електронних документів, а також роботи з ними (зокрема , їхнього пошуку як по атрибутах, так і по змісту). У СЕД повинні автоматично відслідковуватися зміни в документах, терміни виконання документів, рух документів, а також контролюватися всі їхні версії і підверсії. Комплексна СЕД повинна охоплювати весь цикл діловодства підприємства чи організації (від постановки завдання на створення документа до його списання в архів), забезпечувати централізоване збереження документів у будь-яких форматах, у тому числі, складних композиційних документах. СЕД повинні поєднувати розрізнені потоки документів територіально віддалених підприємств у єдину систему, а також забезпечувати гнучке керування документами як за допомогою жорсткого визначення маршрутів руху, так і шляхом вільної маршрутизації документів. У системах електронного документообігу має бути реалізоване тверде розмежування доступу користувачів до різних документів у залежності від їхньої компетенції, займаної посади і призначених їм повноважень. Крім того, СЕД повинна налаштовуватися на існуючу організаційно-штатну

структуру і систему діловодства підприємства, а також інтегруватися з існуючими корпоративними системами.

Спочатку системи електронного документообігу розглядалися лише як інструмент автоматизації завдань класичного діловодства, але з часом стали охоплювати все більш широкий спектр завдань. Сьогодні розробники систем електронного документообігу орієнтують свої продукти на роботу не тільки з кореспонденцією і організаційно-розпорядчими документами, а й із різними внутрішніми документами (договорами, нормативною, довідковою та проектною документацією, документами з кадрової роботи тощо). Системи електронного документообігу також використовуються для вирішення прикладних задач, в яких важливою складовою є робота з електронними документами: управління взаємодією з клієнтами, обробка звернень громадян, автоматизація роботи сервісної служби, організація проектного документообігу тощо. Фактично системою електронного документообігу можна назвати будь-яку інформаційну систему, що забезпечує роботу з електронними документами.

Кожна установа має свої визначаючі чинники діяльності, свої різновиди документів, які необхідно впровадити в систему електронного документообігу. Особливо це стосується наукових установ, специфіка діяльності яких породжує велику кількість типів та видів документів, які пов'язані з науковою діяльністю. Проблема полягає в тому, що більшість з цих документів мають специфічні вимоги та містять поля, відсутні в ненаукових документах. В результаті більшість систем електронного документообігу, що придатні до застосування в організаціях торгівлі та виробництва, для наукових установ є незастосовними. Крім того, значна частина документів, які застосовуються в науковій установі, є нетиповими і нестандартизованими, оскільки наукові установи є ненаправленими на отримання прибутку, що також значно відрізняє їх від більшості організацій, які застосовують системи електронного документообігу. Тобто для впровадження систем електронного документообігу в наукових установах слід попередньо виконати чітку формалізацію категорій документів, а система електронного документообігу, в свою чергу, повинна бути здатною до налаштування згідно з цією формалізацією та особливостями функціонування наукової установи[2].

Таким чином, можна виділити завдання, які мають вирішуватися за допомогою систем електронного документообігу для наукової установи:

- охоплення усього циклу діловодства: від постановки завдання на створення документа до списання документа в архів, забезпечуючи централізоване збереження документів;
- масштабування, тобто застосування для установ різних розмірів;
- підтримання роботи з найрізноманітнішими типами та категоріями документів, що застосовуються у діяльності наукової установи, включаючи додавання власних типів та категорій;
- можливість об'єднати розрізнені потоки документів територіально віддалених підрозділів, відділів та лабораторій у єдину систему;
- відповідність певним стандартам документообігу: внутрішнім, галузевим, ГОСТ, міжнародним стандартам;
- забезпечення гнучкого керування документами як за допомогою жорсткого визначення маршрутів руху, так і при довільній маршрутизації;
- забезпечення автоматичного контролю за документами та термінами їх виконання, контролю дії користувачів, відстежування історії руху документів, інтегрування з існуючими системами;
- відповідність вимогам безпеки (шифрування, організація доступу тощо)[2];
- створення та ведення специфічних документів пов'язаних з управлінням та плануванням наукових досліджень (перспективний тематичний план, журнал реєстрації тощо).

Список використаних джерел

1. *Задорожна Н.Т.* Науково-методичні засади забезпечення інформаційної системи планування наукових досліджень в АПН України. – [Електронний ресурс] / Н. Т. Задорожна // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – №1 (16). – Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/em16/emg.html>.
2. *Поліновський В.В., Огурцов М.І.* Впровадження системи електронного документообігу в науковій організації. – [Електронний ресурс] / В.В. Поліновський, М.І. Огурцов // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №4 – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vchnu_tekh/2010_4/24pol.pdf.